

BUDA-PESTA

21 Mart. st. v.
2 April. st. n.

Va esî duminec'a.

Redact. : strad'a Favas nr. 1.

Nr. 12

ANULU XII.

1876.

Pretiuu pe unu anu 10 fl.

Pentru Romani'a 2 galbeni

Popórele Daciei înainte de colonisarea romana.

V.

Scythii.

(Urmare.)

Din descrierea lui Herodotu a supra estensiunii si marginiloru Scythiei, apoi a locutiiloru popóreloru invecinate ne-amu convinsu, cà Scythia despre meridie se marginia cu marea négra, Crimulu si laculu Asovicu, éra despre oriente cu riulu Donu. Despre médiánopte elu nu delinéza margini precise; dar déca consideràmungimea si latímea ce ni-oda Herodotu in stadié, din care deducemu, cà tóta Scythia lui nu a avutu o estindere mai mare, decâtu circa 6400 de mile geogr. quadrate, si déca mai tienemu in vedere, cà lui Dariu i-a ajunsu 60 de dile de a merge cu óstea sa de la Istru pana la Donu, si de acolo intorcându-se a dá unu ocolu atingéndu marginile popóreloru invecinate d'a supra Scythiloru spre nordu, incependu de la Donu peste Donetiu, Dnipru, Dnistru, pana unde se marginiau Neurii cu Agathysii in regiunea sorgentiloru riului Dnistru si Prutu, va sè dica in pàrtile Bucovinei de astadi: apoi trebuie sè tragemu consecinti'a, cà marginile Scythiei spre nordu nu puteau sè tréca gradulu 50-a a lat. nord., va sè dica de abia se estindea pana in line'a, ce ni odau orasiéle de astadi Kasanik,

Cherkow, Pultawa, Chotinu a Russei meridionale. Remane acum de a aflá marginile Scythiei herodetiane spre vestu-sudu, care cestiune pentru noi e cea mai interesanta.

Herodotu pune de limite despartitoriu intre Scythia si Thracia fluviulu Istrului de del'ta lui in susu pana la riulu *Tiarantu*. — Sè aflámu ce riu e *Tiarantu*? si cestiunea marginiei Scythiei spre sud-vestu e deslegata.

Dara tocmai acésta cestiune a datu la multi fórté multa bataia de capu, si fia-care dupa tendinti'a opului, ce l'a scrisu, a pusu riulu *Tiarantu* mai in susu séu mai in josu pe Dunare.

Asiá Bedeus,¹⁾ caruia i place a scythisá si slavisá tienuturile Dunarei inferióre, pune pe *Tiarantu* la Jiu in Romania mica. Schuller²⁾ tiene, cà *Tiarantu* lui Herodotu e *Oltulu*. Asemene I. Chr. Bähr,³⁾ apoi mai multi geografi, precum Kipert, Reichhard s. a. Laurianu in *Dacia antiqua* s. a. Hasdeu inse identifica *Tiarantu* cu *Seretulu*.

Sè cercetámu, déca potu stá aceste pa-

¹⁾ Bedeus hist. geogr. Atlas. Herrmanstadt. 1844.

²⁾ I. C. Schuller: Siebenb. vor Herodot, in Archiv für oester. Geschichtsquellen.

³⁾ Din not'a 3 la trad. lui Herodotu IV. 48. Stuttgart 1859.

rerii, séu trebuie luatu refugiulu la alt'a cu totulu nóua?

Éta testulu traducerii pasagiului respectivu din Musele lui Herodotu ⁴⁾ — dupa cum pana la unu locu ni-lu infatiseáza bine B. P. Hasdeu in „Ist. Crit.“ pag. 189 :

„Riurile, cari marescu Istrulu, curgându prin teritoriulu Scythicu, sunt aceste : antáiu *Porata* dupa cum dicu Scythii, séu *Pyretos* grecesce; apoi *Tiarantus*; de asemenea *Ararus*, *Naparis* si *Ordessus*. Primulu din aceste riuri este *mare* si curgându in directiune spre resaritu se vérsa in Istru; alu doile *mai spre occidente* e *mai micu*.“ Pana aicea traducerea e corecta, si se insemnámu bine, cá intre aceste cinci riuri *Porata* (Prutulu) e celu *mai mare*. éra *Tiarantulu* celu *mai micu*. Mai departe Hasdeu continua cu traducerea asiá : „prin *intermediulu* acestoru dóue se vérsa totu in Istru: *Ararus*, *Naparis* si *Ordessus*. Tóte aceste riuri, cari marescu Istrulu, se nascu chiar in Scythia, *ér* venindu din tíer'a Agathirsiloru se vérsa totu in Istru riulu *Maris*.“

Acésta traducere e cu totulu — gresíta, ori tendentiósa.

Noi amu cautatu diverse exemplarie din Herodotu, atátu in testulu primitivu grecescu, cátu si in traducerile latine si germane, si altu feliu am aflatu si intielesulu si interpunctuatiunile, nu cum le infatiseáza d. Hasdeu; intre altele amu datu de unu exemplaru dintre cele mai antice editiuni a lui Herodotu, a nume editiunea greca si latina a lui Godofredu Jungermann, tiparita la Genf in an. 1618, dupa care noi aflámu si traducemu pasagiulu dificultatu in urmatoriulu chipu :

„In medio horum (*διὰ μέσον*) euntes *Ararus*, *Naparis* et *Ordessus* in Istrum infunduntur. Hi sunt vernaculi Scythiae amnes, qui illum augent.

XLIX. Ex Agathyrsis autem fluens unus, *Maris*, Istro se immiscet.“

Adeca pe romanesce :

„La midi-locu intre aceste dóue (*Porata* si *Tiarantus*) curgu riurile *Ararus*, *Naparis* si *Ordessus*, si se vérsa (se infunda) in Istru. Aceste sunt riurile interne ale Scythiei, cari marescu pe acel'a (Istru).“

Apoi urméza dupa punctu o alineá cu totulu nóua (pe care tóte editiunile ⁵⁾ o insemnéza cu numerulu 49) a nume :

⁴⁾ Her. IV. 48.

⁵⁾ Vedi si Herod. Übersetzt von I. Ch. F. Bähr. Stuttgart 1859.

„XLIX. De la Agathyrsi inse curge unu riu, *Maris*, care se vérsa in Istru;“ (insemnezu, cá interpunctiunea aci nu e unu punctu, ci comm'a punctuata; pentru cá Herodotu continua intr'un'a d'a enumerá riurile ce dau in Istru afara de *Scythia*.)

Asiá dara in dóue privintie ne deosebimu de Hasdeu in traducerea testului lui Herodotu.

Un'a este, cá d. Hasdeu, cá se póta pune pe *Tiarantu* la *Seretu*, dupa ce intre acest'a si *Prutu* nu afla trei riuri, cari se curga d'a dreptulu in Istru, cauta riuriloru *Ararus*, *Naparis* si *Ordessus* unu cursu midilocitu prin *Seretu* si afla in ele riurile *Moldova*, *Bistritia* si *Berladu*; éra de la *Seretu* pana la *Oltu*, cá se póta face din acest'a *Muresiu*, tóte riurile curgátore in *Dunare* la trece de totu cu vederea.

Alta e, cá d. Hasdeu, cá se póta apropiá *Muresiulu* de *Oltu* si se-lu metamorfoseze cu acest'a, unifica aline'a 48 cu 49 din mus'a a IV a lui Herodotu, prin lasarea afara a punctului finalu de la aline'a 48, continuandu aline'a 49 cu litera mica.

Ce se atinge acum de interpretarea cuventului (*διὰ μέσον*), cu : *prin intermediulu, midilocitu mediante*, trebuie se marturisimu, cá e fórté ingeniósa, dara nu se póte primí din mai multe cauze. Un'a, cá insu-si d. Hasdeu o afla de pré elastica; alt'a, cá nu se potrivește cu nici o impregiurare ce ni o a lasatu insemnata Herodotu insu-si, si ni o arata chartele geografice.

Nu se potrivește *Tiarantus* cu *Seretulu* de aceea, pentru cá Herodotu pune intre *Porata* si *Tiarantu* trei riuri cari se vérsa d'a dreptulu in Istru, adeca *Ararus*, *Naparis* si *Ordessus*. Acum déca cautámu acele trei riuri, cari urméza dupa *Porata*, si dau in *Dunare*, apoi nu gasimu altele demne de a se numí riuri, decátu riurile *Seretulu*, *Jalomitia* si *Argesiulu*, dintre cari celu din urma totu-deuna si pana astadi si-a tienutu nomenclatur'a cea vechia. Mai vine apoi si acelu incidente de consideratu, cá intre acele cinci riuri *Tiarantulu* e celu *mai micu*, ceea ce nu se potrivește cu *Seretulu*, pentru cá scimu, cá *Seretulu* e mai mare si decátu riurile dlui Hasdeu *Moldova*, *Bistritia* si *Berladu*, cá si *Oltulu* lui *Schuller* si *Jiulu* lui *Bedeus*, mai mare decátu *Jalomitia* si *Argesiulu*. Aiurea trebuie cautatu asiá dara *Tiarantulu*.

Mai nainte inse de a-lu aflá, trebuie se ne reintórcemu si la a dóu'a diferintia a traduce-

rii lui Hasdeu din Herodotu, adeca in privin-
ti'a riului Maris.

Dupa ce Herodotu a enumeratu in aline'a
48 tóte riurile ce curgu prin Scythia pana la
marginasiulu Tiarantus, apoi incepe alinea
nóua, enumerandu riurile ce curgu afara de
tiér'a Scythiloru, mai antâiu pe rip'a stanga,
apoi trecêndu in Thracia pe rip'a drépta a I-
strului in urmatoriulu modu :

„XLIX. Ex Agathirsis autem fluens unus,
Maris, Istro se immiscet; ex Haemi vero jugis
tres alii ingentes ad aquilonem ventum, *Atlas*
et *Auras* et *Tibesis* : per Thraciam vero et Cro-
bisos Thraces, *Athres* et *Noes* et *Atarnes* influunt
in Istrum; at ex Paeonibus ac monte Rhodope
medium interscindententes Haemum, Cius (*K̄zos*)
in ipsum erumpit.

Adeca pe romanescce :

„XLIX. De la Agathirsi inse curge unu
riu, Maris, ce se vérsa in Istru; ér din vérfu-
rile Emului in directiunea septemtrionala vinu
trei alte riuri mari, *Atlas* si *Auras* si *Tibersis*;
ér prin Thracia si tienutul Crobiziloru Thra-
cici curgu riurile *Athres*, *Noes* si *Atharnes* si
se vérsa in Istru; apoi de la Paeoni (Macedo-
nia) si din muntele Rodope vine riulu Cius
(dupa alti Sciuis) care taia prin midi-loculu
Emului si se vérsa in Istru.“

De aci incolo Herodotu continua d'a enu-
merá riurile mai departe din drépt'a Dunarei
a nume dupa *Athres* (Jantra), *Noes* (Osma),
Atarnes (Vidu), *Scyus* (Isker) amintesce de
Angru si *Brongu* (morava, bulgara si serba) din
valea Tribaliloru (Serbia), de *Caspis* si *Alpis*
(Drava si Sava) pana in fine ajungêndu la sor-
gintele Istrului spune, cà vine de la Pirone. Cu
acestea feriesce aline'a 49.

Din aceste se vede, cà Herodotu fórte bine
face, candu enumera mai antâiu riurile din
stang'a Istrului, Muresiulu, Oltulu, Jiulu si
Timisiulu, apoi trecêndu Istrulu in Thracia,
enumera pe partea drépta a Istrului tóte riur-
ile mai insemnate pana la isvórele lui; — se
vede totu de odata si aceea apriatu, cà d. Has-
deu gresiesce fórte, candu vre cu tóta sil'a sè
faca din Maris Oltu, éra pe Oltulu, Jiulu si Ti-
misiulu le trece in Bulgaria. Cu tóte ethimolo-
gisàrile cele artificióse ale dlui Hasdeu, numi-
rile cele limpede si curate, vechi si pastrate nu
numai de toti scriitorii vechi si noi, dara si de
poporulu romanu prin tóte timpurile cele vi-
trige pana in diu'a de astadi, numele de Maris-
Muresiu, *Atlas-Oltu*, *Jiulu* de la Baia d'*Arama-*
Auras si *Timisiu-Tibesis* sunt pré evidente, de
câtu sè mai fia posibila falsificarea lor cu

luarea refugiului la hiriituri si kiriituri (vedi
h—r, h—l—t, k—r etc. Hasdeu „Ist. Crit.“ p.
190—214) ethimologico-fonetice. Si altu-cum
Rössler imputa, cà nu amu pastratu vechile
numiri geografice, nu mai erá de trebuintia, cà
sè-i mai care la mór'a lui inca si d. Hasdeu —
apa cu ciurulu.

Dar d. Hasdeu mai are — afara de ethi-
mologisàri — si alte argumente pentru d'a
face din Muresiu-Oltu, din Oltu-Jantra, din
Auras-Osma, din Tibesis-Vid, din Ordesus Na-
paris si Ararus — Moldova, Bistritia si Ber-
ladu, cà asiá sè devina Tiarantulu-Seretu. In-
tre acele argumente sè revedemu pe cele mai
insemnate.

(Va urmá. *)

A c o r d u r i s e l b a t i c e.

— Dupa M. Berend. —

. II.

Copila, esti draga
Mai multu decâtu visulu,
Esti draga cà desceptarea.
Din ochiulu teu
Zimbesce ceriulu, —
Si-afundu, afundu in anima
Jaraticulu iadului vedu schinteindu.

— Asiá este lumea facuta;
Asiá a fostu la 'nceputu
Si 'n timpulu ferice,
Pe candu fulgerá inca Cronos
Si Venus traia
Si Gratii amblau
In chipu de fecióre.

— Fecióra, cà eu te iubescu
Ferbinte si nemarginitu —
Tu singura scii;
Si candu mi-stringu pieptulu
Selbaticu l'alu teu,
Si buz'a mea suge
Setósa pe-a ta,
Atunci — iadulu, iubita,
Si ceriulu plange,
Ér eu amendóue —
Si nu sciu de ce?

Càci mintile tóte
Mi-sunt catusiate

*) Avemu de a indreptá erori din numerii tre-
cuti : pag. 87 C. 2 r. 7 *Epiroti*. in locu de *Epizoti*; —
pag. 110 C. 1 r. 20 in locu de Bosnia pune *Boemia*, si
in locu de : pe Rinu in susu pune pe Rinu in *diosu*;
— C. II in locu de Meonii, pune *Meonii*; — pag. 112
C. 2 r. 20 in locu de Vria pune *Iria*; — pag. 122 C. 1
r. 20 in locu de media pune : *Media*; — pag. 123 C. 1
r. 32 in locu de : de acésta peninsula se enumérá,
pune : acésta peninsula se numia.

Si cugetu si doru
E desiertu si nebulu,
Desiertu cá viéti'a,
Nebunu cá amoru.

Sè fii mai frumósa cá altele?
Oglind'a denéga.
Sè fii mai cu minte c'a tale sorori?
Ba, — lumea deminte.
Si dar — de ce te iubescu
Cu trupu si cu sufletu,
Cu totu ce-i alu meu,
Cu ce mi s'a datu!?

Demonulu acel'a va scé,
Ce 'n veci me atrage la tine
Si cruđu me inghiara,
Si colo mi-aréta,
Pe ceriulu celu vestedu,
Icón'a miseriei mele,
Demonulu — candu m'a lasá,
Si noi candu ne-omu parasí.

O féta! — audi tu, nu me lasá,
Pan' nu te-oiu lasá si eu —
Eu sciu, cá viéti'a
Pentru amóre-i pré lunga;
Nainte de carne si sange
Spiritulu móre mai iut'
Si lasa cá pulberu
Ce-a fostu divinu
Si ce immortalu s'a parutu.

— Dar — sè ne iubimu,
Pan' inca putemu;
Cáci tu de m'ai vinde,
Pecátu ti-su eu credinciosu,
Atunci trebuie-asíu sè pieru,
Cá vai de nime — sè pieru,
M'asiu face unu prepaditu,
Séu m'asiu impuscá.

Elia Traila.

Caletoria de pe pamentu in luna.

— Dupa JULES VERNE. —

(Urmare.)

Conformu acestei proportiuni indatinate, tunulu ar trebui sè fia de 225 de urme lungu, si de 7.200,000 pundi de greu.

— De risu! — exclamà T. I. Maston, — astu-felu nu va fi decátu unu — pistolu!

Si Barbicane consimti, si propuse o lungime de patru ori asiá de mare, adeca de 900 de urme. Pentru grosimea paretiloru tunului — siese urme. Materi'a, considerandu si efitnetatea, sè fia feru, cáci si astu-felu va constá trei-spre-diece milióne si jumetate de franci.

Si Barbicane, éراسi incuragiá pe cei ficosi, cá „miliónele voru bui acusi!”

In câtu privesce soiulu figurei: sè se faca adeca unu tunu radialu, aruncatoriu de bombe

séu tréscu? — in privinti'a acést'a nu se puteau spori multe vorbe. In o privintia óre-care, ffa-care din aceste avea sè se considere.

Siedinti'a a dóu'a incheiandu-se cu aceste statoriri, pentru a trei'a remase cestiunea pravului de pusca. Vomu resumá pe scurtu rezultatulu acestei siedintie. Dupa niste desbateri lungi si fórté instructive, despre puterea pravului de pusca, s'a constatat, cá spre a obtiné o iutiéla initiala de 12,000 yardi se receru siese-spre-diece sute de mí de pundi de pravu de pusca.

E bine, dar acésta cvantitate nu va incapé in tunulu de lungimea decisa.

Asiá dara comissiunea fu silita a renunciá la pravulu de pusca, si a-lu supliní prin dinamitu, care desvólta putere de patru ori asiá de mare.

Intregu decursulu acestei siedintie s'a desbatutu si comentatu pe largu in diuaristic'a americana, si deşteptá interessarea cea mai viua in publicu fatia de acésta intreprindere estraordinaria.

Toti vorbiau cu entusiasmu despre Barbicane. Elu erá eroulu dilei, care pe unu momentu se innaltia a supra lui Washington in opiniunea publica; intreprinderea lui fu considerata cá o intreprindere in adevéru-nationala, vrednica a deşteptá invidi'a, tuturor natiuniloru din lume, si care de siguru va câstiga lauri nóue pentru gloriós'a si marea America, care prin succesulu ce de buna séma va urmá, va duce renumeleseu nu numai in tóte anghiu-rile pamentului, dar inca si in cerculu stelaroru.

VI.

Unu inimicu intre 25 de milióne de amici.

Intreprinderea lui Barbicane avea 25 de milióne de amici. Inse trebuie sè recunóscemu, spre rusinea naturei omenesci, cá s'a gasitu si unu inimicu reu si pismaretiu. Atátu de furiosu, cá si candu ar fi fostu inimicu personalu alu lui Barbicane; cu tóte cá dinsii nici odata nu s'au vediutu. Unu inimicu invetiatu, calculatoriu, bine instruitu in acésta sciintia, indresnetiu, constantu in convingerea sa, volnicosu, pe scurtu — unu adevératu yankee.

Numele lui erá capitanu Niholl; elu sie-dea in Philadelphia. Erá rivali cu Barbicane, cu tóte cá nu se cunosceau de felu. Déca Barbicane a inventatu unu tunu, Nicholl numai decátu s'a ivitu cu altulu. Déca alu lui Barbicane ducea departe, — alu lui Nicholl avea mai multa iutiéla si putere stricatoria.

Pe calea organeloru de publicitate, ei faceau in continuu polemii; si oferiau remasiaguri si altele de aceste.

Abiá audi capitanulu Nicholl de intre-

se putea gasi; inse credea, cá este o imposibilitate fisica, totu ce resultá din acele calculatiuni. Le credea atátu de esagerate, incátu parea ridicula intentiunea lui Barbicane si a

Romani de la Bistritia in Transilvania.

prinderea intresnétiá si ne mai pomenita a clubulu tunariloru, numai decátu se si facú inimiculu aceleia. Elu incercá tóte calculatiunile lui Barbicane. Gresiéla mathematica nu

clubulu tunariloru.

A scrisu in contra ei prin diuarie; a combatutu-o din tóte puterile, cu arm'a sciintiei si a satirei despretiuitórie. A desvoltatu, cá ce

lucru fara de folosu e tóta întreprinderea, chiar si in casulu déca aceea ar reesi. Mai apoi spariá tiér'a, cà câtu de periculósa este acésta încercare, ce cutremurare si stricare va produce aceea in multe parti.

Tóte fure insedaru.

Nimene nu impartesi parerea lui. Tóta lumea erá imbetata de planulu lui Barbicane. Si acest'a, simtindu triumfulu seu, respunse cu dispretiu la opintirile lui Nicholl.

Nici nu-i respunse.

In sfirsitu, intr'un'a din dile, in desperatiunea sa din urma, capitanulu Nicholl recurse éراسi la vechiulu seu mijlocu, si in diuariulu „Enquirer“ din Richmond oferí remasiagu pe urmatóriele puncte:

„Me remasiescu,

1) cà sum'a trebuinciósa pentru întreprinderea clubului tunariloru nu se va puté aduná, in 1000 de dolari;

2) cà versarea tunulu de 900 de urme lungu nu se va puté face, in 2000 de dolari;

3) cà columbiadulu nu se va puté umplé si cà dinamitul se va aprinde prin greutatea glontiulu ce-lu va apesá, in 3000 de dolari;

4) cà columbiadulu va crepá
in 4000 de dolari;

5) cà glontiulu nu va merge mai susu, decátu in departare de dóue mile, si peste câte-va secunde dupa pornirea lui va cadé éراسi pe pamentu in 5000 de dolari.“

La ast'a apoi respunse si Barbicane.

Elu tramise respunsulu seu in o epistola sigilata de-a dreptulu lui Nicholl.

Respunsulu lui erá numai atât'a:

„Primescu!

Baltimore, 18 oct. —

Barbicane.“

VII.

Florida séu Texas?

Dintre tóte cestiunile prealabile numai un'a a remasu inca nedesbatuta, cà unde a nume sè se faca încercarea?

Tunulu trebuia sè se verse in loculu unde avea sè se faca si încercarea, càci din caus'a immensei sale greutáti, nu putea sè fía transportabilu dintr'unu locu in altulu.

Va sè dica, loculu trebuia decisu!

Ér in privinti'a acést'a erau legati intr' atât'a, încátu déca dinsii voiau cá întreprinderea sè reéasa, loculu aceleia nu se putea pune mai departe de aequator, nici catra miédiadi, nici catra miédia-nópte, decátu la 28°.

De alta parte ambitiunea nationala nu

permitea de felu, cà glori'a încercării sè se ce-deze unui teritoriu strainu, care cade afara de uniune.

I. T. Maston, omu infocatu, erá p'ací gata sè declare, resbelu Messicului, pentru cà acest'a la miédia-di cutéza a se estinde pana 28°. Inse sotii lui lu-facura atentu, cà si peninsul'a Florida, ma si partea de catra miédia-di a Texasului inca are cerut'a positiune geografica, si astu-felu ei voru puté alege din dóue locuri, spre a-si asiediá tunulu pe teritoriulu uniunii. In urmarea acesteia apoi si I. T. Maston se linisci putintelu.

Florida séu Texas? Éta întrebarea, a supra careia de acuma se incinsera dispute cumplite. Comissiunea nu voiá sè ofenseze pe nici una prin trecere cu vederea. Asiá dara disput'a se puse in publicitate.

Din cele dóue provincie numite fía-care emulá cu totu foculu, pentru cà sè póta obtiné onórea. Fía-care insirá meritele sale, si blamá — încátu erá cu putintia — pe cealalta. Tramisera deputatiuni lui Barbicane si la alti membrii cu inriurire ai clubulu.

In sfirsitu apoi disput'a luá unu caracteru atâtu de acutu, încátu Barbicane dise:

— Asiá nu merge bine. Trebuie sè taiu iute in dóue acestu nodu! — In acele parti ale Texasului, cari cadu mai in lăintru decátu 28°, sunt unu-spre-diece orasie mai importante; in partea de catra miédia-di a Floridei numai unulu: Tampa-Town. Déca Texas va invinge: emulatiunea se va incepe de nou intre cele unu-spre-diece orasie, si aceea va fi si mai inversiunata si mai impacabila decátu cum a fostu intre aceste dóue provincie. In Florida nu este cine sè emuleze. Traiésca dara Florida si — Tampa-Town!

Si cu aceste cestiunea fu incheiata si afara de cei din Texas toti aprobarea acésta hotarire.

Inse erá deja timpulu sè se faca unu planu si pentru adunarea speselor. Trebuiau milióne; o suma, de care nici unu omu singuraticu, dar nici unu statu nu putea sè deie, pentru o singura descarcare de tunu, càci numai de acést'a erá vorb'a. Inse Barbicane erá de parerea, cà întreprinderea cu tóte cà in prim'a linia e americana, causa nationala, si prin urmare elu sperá mai multu de la concetatiunii sei: dar interessulu sciintificu o innaltia si la importantia unei întreprinderi ai lumii întregi, si astu-felu tóta lumea culta trebuie sè contribúesca la realisarea ei.

(Va urmá.)

RANELE NATIUNII.

— Romanu, de IOSIFU VULGANU. —
(Urmare)

Stefanu luà iute in mana epistol'a. Se uità la adresa, si vedìu cà e scrisóra lui Albinescu.

Elu tresari, càci sciea ce are sè continua acea epistola. I parea bine de momentulu acest'a, si totusi se temea a rupe sigilulu. Par' cà érași s'ar fi destep-tatu in interiorulu seu o siópta acusatória, care adormise.

In urma apoi totusi rupse sigilulu. Cu mani tremurande desfacù epistol'a, si dintr'ins'a cadìu la pamentu unu anelu.

Lu-redicà, si lu-recunoscù. Erà anelulu seu de credintia.

Epistol'a nu continea nici unu cuventu. Erà numai o harthia gòla, in care fu invelitu anelulu.

Inse mai erà óre trebuintia de vr'unu comentariu? Anelulu de credintia nu vorbià elu destulu de pronunçiatu si elocinte?

Pentru Stefanu fu de ajunsu atât'a. Elu intielese totulu. Pentru dinsulu ori ce explicatiune ar fi fostu de prisosu!

Servitoriulu vedindu, cà Stefanu stà pe gânduri, si-permise a întrebà:

— Domnulu meu mi-a spusu, cà am sè-i ducu unu respunsu de la dta. Sè asteptu?

— Indata, — respunse Stefanu.

Apoi dinsulu trase de pe degetu anelulu de credintia alu Aurerei; lu-impachetà in o cuverta, si sigilindu acést'a, o predete servitoriului, dicèndu:

— Éta respunsulu meu!

Si dupa ce servitoriulu se departà elu si-dise:

— E bine, acuma s'a ruptu si celu de pe urma firu, care m'a legatu inca de trecutu. Acest'a a fostu momentulu decisivu. Acuma sum liberu. Potu sè incepu o viétia noua!

Si dupa aceste, cu anima liniscita si-luà peleria si se duse a-si petrece in societatea noiloru sei amici.

XII.

Principiu si onóre.

Aurora se rentòrse a casa cu anima franta. Ea nu spuse nici mamei sale, cà a fostu la Stefanu. I erà rusine chiar si de dins'a, pentru faptulu acest'a, care mai tardiu i parù atâtu de necuviinciosu.

Si durerea ei erà cu atâtu mai mare, càci sfiindu-se a o impartesi altora, tóta greutatea o apesà numai pe dins'a. Nu erà nimene sè impartesiésca suferintiele ei, sè o compatimésca si s'o mangaie.

Mama-sa o vedea vescedindu, inse insedar se încercà a-i inseninà fruntea. Aceea numai pe câte unu momentu devinià mai vesela, càci nu numai norii durerii o acoperiau, dar inca si remuscarea parerii de reu o mai invelià.

Aurora simtià in anim'a sa nu numai sagetile durerii causate prin perderea fericirii sale, — dar ea mai trebuia sè supòrte si rusinea unui faptu, pe care l'a comisù prin nebagare de séma.

Si acést'a din urma o torturà mai cumplitu.

Copila fòrte sentimentalà si simtitoria ce erà, ceriulu fericirii sale s'ar fi intunecatu dóra pentru totu-de-una prin perderea amorului lui Stefanu, pe care dins'a atâtu de multu l'a iubitu, — cu tóte acest

inse ar fi suportatu in linisce si tacere impressiunile unei vieti lipsite de farmeculu cerescu alu veseliei indetulite: de cumva prin escessulu amorului seu n'ar fi comisù gresiél'a d'a cercetá pe Stefanu, in locuintia lui, si astu-felu d'a-si atrage criticarea si despretiulu lumei.

— Ce va dice lumea? — se întrebà ea.

Si la inceputu nisuià a-si molcomi tulburarea prin asemenea vorbe:

— Lumea nu va dice nimica, pentru cà nu va sci nici odata, cà eu am fostu la Stefanu.

Inse acestu respunsu, ori de câte ori repetitu, nu o putù linisci de felu. Ea totu-de-una adaugea:

— Nu este cu putintia. Asemene faptu nici odata n'a remasu secretu. Déca nu altulu, dar servitoriulu lui Stefanu m'a vedintu, cà-ci elu m'a condusu in odaia; elu dara va spune si altora, cà eu am fostu acolo, si astu-felu secretulu se va divulgá in publicitate. Si atunci?...

Si dupa o pauza de spaima, adugea:

— Lumea me va cârti, me ve terei prin tina, me va lipsi de totu simtiementulu onórei. Mi-va face o mórte morala, mai grozava decâtu mórtea naturala.

In o diminétia, chiar in aceea in care Stefanu porni la Frundiesci, sêrman'a Aurora erà cufundata tocmai in asemenea mustrari, candu mama-sa intrà, anunciandu-i, cà tocmai acuma sosi in curte o carutia, care aduse unu óspe si a nume pe Aureliu Pompilescu.

Aurora nu se bucurà de felu de acésta visita, care in starea sufletésca a dinsei i erà fòrte incomóda. Candu intristarea ne impressóra, ni place atâtu de multu singuretatea, încâtu ori ce atingere cu lumea esterna ni causeza neplacere.

Afara de acést'a, Aurora mai avea si o alta cauza, care o indemnà, cà nu numai sè nu se bucore de visit'a lui Aureliu, ci cà aceea chiar sè o si supere.

In anii din urma Aureliu a fostu óspe de tóte dilele la cas'a loru. Tat'a si mama sa lu-primira totu-de-una cu cea mai sincera ospitalitate. Ei ghicira numai decâtu scopulu lui. Si nu-lu desaprobarea. Ma erau gata a-si dá consimtiementulu loru la o casatoria a lui cu Aurora, pentru cà elu erà unu tineru de renume bunu.

Inse Aurora nici decâtu nu se simtiea atâtu de incantata prin infatisiarea lui Aureliu, cà parintii ei. Ea inca lu-primià totu-de-una afabilu, inse pastrà totu-de-una regulele reci ale etichetei si nici odata nu-i dede cauza a-si permite vr'o declaratiune mai sincera.

Intre ei dara nu se infrà nici o relatiune mai intima, de si amendoi si-cunosceau reciprocu bine simtiementele. Astu-felu Aurora erà convinsa, cà Aureliu o iubesc; dar de alta parte si Aureliu sciea, cà Aurora nu nutresce pentru dinsulu nici cea mai mica schinteia de amoru.

Care erà caus'a acestei receli din partea Aurerei, este greu a o ghici. Sunt fiintie, cari nu numai se bucura de e unu esterioru frumosu, dar au si spiritu bogatu, cu tóte aceste posedu in espressionea loru unu ce antipaticu, ce respinge pe cei mai multi din apropiarea loru.

Astu-felu i parea si Aurerei dinsulu; si ori câtu se încercà a se silí sè stinga din internulu seu acésta antipathia, si a o inlocui prin unu amoru: rezultatulu fu numai atât'a, cà antipathia ei devinì o nepasare de persón'a lui.

Aureliu vediendu acést'a, nu voi a se espune unei neplaceri, fortiandu indulcirea simtiemintelor dinsei, ci si-rari vizitele. In urma apoi candu Zimbranu aparù in acésta familia, si fu atâtu de bine primitu de catra domnisiór'a Aurora, dinsulu se retrase de totu, lasandu terenulu liberu pentru urmatoriulu seu mai norocosu.

De atunce elu n'a mai fostu in cas'a lui Albinescu. Si de atunce s'au petrecutu eveniminte mari in sinulu acestei familie, Stefanu s'a logoditu cu Aurora. Aureliu, cá tóta lumea, sciea acést'a, precum si cele ce urmara mai tardiu.

Deci ivirea lui de nou in cas'a acést'a nu putea decâtu sè produca o neplacere pentru Aurora. Rentórcerea lui par cá i spunea: „M'ai refusatu, si ai acordatu amorulu dtale unui nedemnu!“

Inse Aureliu avea o anima multu mai nobila, decâtu sè-si fi pututu permite a figurá inaintea Aurorei nici chiar unu minutu intr'unu astu-felu de rolu nedelicatu.

Elu sciea pré bine, cá dupa cele intemplete ivirea lui la cas'a lui Albinescu nu va puté sè produca decâtu remuscarea in anim'a Aurorei. Si fiindu cá sciea, grabi numai decâtu a spune, cá o cauza politica este aceea, care l'a indemnatu a vini sè vorbésca cu stapanulu casei.

Si in adeveru, nu altu moticu, decâtu numai politic'a l'a readusu.

Candu a incetatu vizitele sale la Aurora, elu nu s'a departatu cu manía, nu s'a superatu pe ea, cáci fiindu si dinsulu unu omu de anima, recunoscu cu supunere decisiunea animei in astu-felu de cauza.

Voindu dara a evitá ori ce remuscarea in interiorulu Aurorei, numai dóue trei cuvinte vorbi cu ea, si apoi dimpreuna cu tat'a ei se departá in odai'a aceluia.

Inse ori câtu de frumosu planu Aureliu acésta visita, totusi nu reesi a nu desteptá in Aurora unu simtiementu nou, acusarea consciintiei sale, care i sioptea incetisioru: „Éta, pentru unu amagitoriu ai respinsu tu pe unu omu de omenía!“

Si neliniscea animei sale erá mare, cáci remuscarea si acusarea consciintiei sale deviniá totu mai cumplita.

Intr'aceste Aureliu si-incheiá convorbirea cu Albinescu, si peste câte-va minute dinsulu se departá, avendu a casa lucruri grabnice.

Candu dinsulu si-luá remasu bunu de la femeii, Albinescu petrecu cu atentiune purtarea ficei sale, scrutandu déca nu cumva pe fati'a ei va vedé imprimata o remuscarea óre-care.

Si elu nu se insielá. Fati'a Aurorei denuncia iritatieuna cea mai mare.

Parintele ei tresari. Asiá dara Aureliu totusi o interesséza. O córda secreta a animei sale se miscá si i spunea, cá fici'a lui are sè fia inca fericita.

De si elu observá neliniscea sufletésca a ei, totusi dupa departarea lui Aureliu nu-i grai nici unu cuvintu, cáci nu voiá a-i mai ingreuná anim'a si pan'acuma destulu de iritata.

Abiá se departá Aureliu, sosi servitoriulu de la posta, care aduse lui Albinescu o epistola.

Elu rupse sigilulu. Ceti epistol'a. Deveni palidu. Apoi o predete sociéi sale, dicéndu:

— Cetesce!

— Accea inca o ceti si mai cá lesiná.

— Scii tu ceva de ast'a? — o intrebá barbatulu.

— Nu, — response ea.

— Dar gândesce-te seriosu, si nu me amagi, spune-mi sinceru, scii ceva de ast'a? — intrebá elu éراس.

— Nu sciu nimica, — response ea si a dóu'a óra cu precisiune.

— Nu?

— Nu.

— Dar tu? — se adressá elu catra fic'a sa, predandu-i epistol'a s'o cetésca.

Aurora prinse cu mani tremurande epistol'a, cáci unu instinctu internu i profetiá cuprinsulu aceleia. Apucá s'o cetésca. Dar abiá ceti câte-va sire, literile saltau inaintea ei, ochii i se paingenara, scapá scrisórea din mana, si cadiendu la pamentu, ingenuchiá inaintea parintelui seu si esclamá cu voce petrun-diatória:

— Iertare, iubite parinte, iertare!

O gróza cumplita cuprinse totu corpulu lui Albinescu. Par' cá fulgerulu ar fi tresnitu in elu. Epistol'a atacá comór'a lui cea mai scumpa, onórea ficei sale si prin urmare a familiei intregi.

— Accea suná astu-felu:

„Onorable domnule,

„Se póte, ma credu, cá nu scii, pentru cá cu consimtiementulu dtale, — care tini atátu de multu la bun'a reputatiune si onóre — asiá ceva nu s'ar fi pututu intemplá; deci iérta-me, sè-ti facu eu cunoscutu unu faptu petrecutu de curendu!

„A lalta séra fic'a dtale, domnisiór'a Aurora, a facutu o visita dlui Stefanu Zimbranu, in locuinti'a acestuia, unde a petrecutu unu timpu mai indelungatu.

„Dins'a a esitu de acolo, petrecuta de elu, si astu-felu nu mai póte fi indoiéla, cá a fostu la elu.

„Doi insi au vediutu acést'a, cari din intemplare au trecutu tocmai pe acolo inaintea casei de peste drumu.

„E bine, domnule, intemplarea acést'a pana 'n momintele de fatia a remasu secretulu numai alu acestoru martori.

„Va remané si in viitoriu, de cumva dta vei binevoi a primí dreptu schimbu urmatóri'a propunere:

„Renuncia la candidatur'a de deputatu!

„Déca inse dta vei refusá acésta propunere, te poti asteptá la compromiterea onórei familiei dtale, cáci acei martori nu-si voru face vr'o cestiune de consciintia din divulgareu acestui secretu, ci i voru dá publicitatea cea mai estinsa.

„Alege dar!“

— E bine, — si-dise Albinescu, — voi alege indata!

Apoi si-ridicá fic'a susu, o puse sè siédia intr' unu fotelu, si i dise cu blandétia parintiésca:

— Spune-mi, fic'a mea, totu ce ai facutu! Nu plange si nu te teme!

Dupa acésta incuragiare Aurora povesti cu síféla si intre lacrimi totu ce a facutu, precum si indemnulu de care a fostu condusa. Si dupa ce fini éراس cadiu in genuchie inaintea parintelui seu, rogandu-lu in tonu sfasiatoriu de anima:

— Iertare, iubite tata!

Si mama sa, a carei ochi intr'aceste asemene fure

inundati de lacrimi, sari la fic'a sa, o aredicã in bratie, o imbratisiã cu iubire, si plansera amendoue.

Albinescu nu plangea, dar durerea lui erã cu atãtu mai mare. Celu ce pôte plange, si-alina durerea in lacrimi si supórta mai usioru suferinti'a. Inse elu nu putea plange, càci avea sè mangaie pe aceste doue fintie, cari plangeau inaintea lui.

Dar elu mai avea si o alta cauza, care secã isvorulu lacrimeloru sale. Trebuiã adeca sè mediteze a supra propunerii infame ce i se facu. Sè aléga intre compromissiune si renunciare. Va sè dica in peptulu lui se ivi o lupta intre onóre si principiu.

Déca nu va renunçiã, onórea ficei sale va fi calcata in picidóre; déca va renunçiã, multi voru dice, cà si-a vendiutu principiulu pentru unu interessu personalu.

Si elu nu voiã nici un'a, nici alt'a.

Dar totusi trebuiã sè aléga.

Inse care?

Ori pe care o va alege, si-va causã compromissiune sigura.

E bine, ori câtu de importanta erã acésta intrebare, elu nu siovaì multu. Mintea lui numai decãtu i dictã calea pe care trebuie sè apuce, ca sè scape din curs'a ce i s'a pusu.

Deci cu anima liniscita se apropiã de ele si li dise plinu de iubire:

— Nu plangeti! Lacrimile nu folosescu. Ai facutu o gresiéla mare, fic'amea; inse eu te iertu. Róga-te de Dumnedicu, sè departeze pericolulu, care ne amenintia!

— Ce vei face acuma? — o intrebã soci'a sa.

— Mai nainte de tóte vomu retramite lui Zimbranu anelulu seu de credintia. Elu a ruptu ori ce legatura dintre noi, càci — precum mi-a spusu si Pompilescu — a primitu candidatur'a si in contra mea. Va sè dica nu ne mai iubescu.

Aurora se simti cá sagetata in anima. Apoi trase de pe degetu anelulu, si lu-predete parintelui seu, dicéndu durerosu:

— Éta, acestu anelu, tata! Nu vreu sè-lu mai portu, càci m'am convinsu, cà Stefanu nu me mai iubescu.

Parintele ei luã anelulu, lu-impachetã in o hãrthia, scrise din afara adress'a, si predete pachetulu unui servitoriu, sè-lu duca la Stefanu.

Soci'a sa totu se uitã la elu, ca si candu ar asteptã o continuare la respunsulu ei. Dar dinsulu nu mai voiã sè vorbésca, ci si-luã peleri'a si se duse in odai'a sa.

Ea lu-urmã.

— E bine, — lu-intrebã dins'a acolo, — ce vei face in urmarea epistolei anonime?

— Ceea ce unu omu de principiu trebuie sè faca.

— Va sè dica nu vei renunçiã?

— Nu.

— Dar astu-felu vei causã ficei tale o mórte morala.

— Compromissiunea nu se pôte impededã. Déca deja doi insi sciú secretulu acest'a, mane poi-mane luvoru sci mai multi. Deci in casulu déca asiu primí propunerea, eu mi-asíu sacrificã principiulu, si fic'a mea totusi ar remané compromissa; ér contrarii nostri aru ride in pumni de noi. Déca inse o voiú respinge, celu putinu mi-voiú salvã caracterulu politicu.

— Tu adeca n'ai incredere in onórea lorú?

— Nu. Celu ce a fostu capabilu sè-mi faca o astufelu de propunere infama, acel'a este in stare a-si frange si cuventulu.

— Grozavu! — suspinã ea.

Apoi voi sè se departeze; dar din usia se rentórse si dise:

— Te rogu inse, cá celu putinu fic'a nóstra sè nu afle de hotarirea ta. Ast'a ar produce dinsei mórte.

— Nu te teme! Dar ea nu cunósce nici propunerea din epistola, càci n'a pututu-o ceti pana 'n capetu, si-apoi infam'a propunere se afla tocmai la fine.

— Fórté bine, — respunse ea. Sè nici nu o cetésca! Ce pericolu ar fi déca dins'a ar sci aceste!

Si Aurora sciea totulu. Ea, cu urechi'a la gauricea usiei, audi totu ce au vorbitu parintii sei. Iute se rentórse in odai'a sa. Apucã epistol'a de pe pamentu. O ceti ingraba, si esclamá:

— Desonorata nu mai voiú sè traiescu!

Apoi aruncã epistol'a éراسi pe pamentu, si mamas-a — dupa ce se rentórse — o luã de acolo, ascundiendu-o bine, cá nu cumva s'o cetésca ficea sa.

XIII.

A l e g e r e a.

Diu'a cea mare, diu'a alegerii de deputatu intre aceste totu se apropiã. Fia-care partida intrebuintiã timpulu spre a exploatã situatiunea in favorulu seu. Si nu fara resultatu. In ambele se facura mari schimbãri.

Albinescu avu mari perderi, trebui sè suferi multe desamagiri, de cari nici n'a visatu. Unii dintre ómenii lui cei mai fideli in trecutu lu-parasira, sub presiunea diregatoriloru de la comitatu; éra altii, pe cari dinsulu i-a aredicatu din pulvere si i-a crescutu, ómenii lui cei mai intimi, i tradara secretele si astufelu subminara actiunea lui.

Elu vorbiã a dese ori despre aceste cu amicii sei, costatandu cu durere, cá mai toti diregatorii romani de la comitatu, dimpreuna cu notarii de la sate, nu numai desertara din taber'a nationala, dar inca dederã mana de ajutoriu contrariloru, ma unii nu se sfiira a se pune in fruntea taberei contrarie, a conduce actiunea in contra Romaniloru si astu-felu a infige pumnalulu in sinulu natiunii lorú, care i-a nascutu si crescutu.

Unii dintre amicii lui se indignara fórté, si disera, cá déca diregatorii romani, pe cari i alegemu cu multa fortiare si pentru cari atunce ne espunemu la multe neplaceri si chiar perderi materiale, acuma se pórtã atãtu de perfidu: nu mai este cuventu, care sè ne indemne cá de alta-data sè-i alegemu.

— Mai bine sè cadia toti si sè urmeze in loculu lorú straini, — disera altii, — càci déca strainulu lucrã in interessulu seu, este unu ce naturalu; si déca chiar ne si impiléza, nu ne cade asiã de amaru cá si lovitur'a unui Romanu, de la care amu asteptã simphia si spriginu.

Inse Albinescu totu-de-una i molcomiã, dicéndu:

(Va urmã.)

S A L O N U

Calindarul septemanei.

Duminea 5-a din postu, Evang. Marcu Cap. 10, st. 33—45.

Dumin.	21	2	Par. Iacovu Egipteanulu.
Luni	22	3	Sf. Ierom. Vasiliu presb. Bis. Angir. ☩
Marti	23	4	Sf. Cuv. Mart. Nicon.
Mercuri	24	5	Cuv. Zaharia.
Joi	25	6	(+) Buna-vestire a Maicii Domnului.
Vineri	26	7	Adunarea Arhangelulu Gavriilu.
Samb.	27	8	Cuv. Maica noastră Matrona din Thesal.

Tiér'a si Mihnea-voda.

Drama in 5 acte si 7 tablouri (localisata) de Fridericu Damé. S'a jucat pentru prima-óra la 4/16 martiu, in teatrulu celu mare din Bucuresci.

Bucuresci 6/18 martiu.

Dintre toti ramii literaturii noastre nationale nu este dóra nici unulu mai saracu decâtu celu dramaticu.

Ce e dreptu, avemu aice in Bucuresci de unu timpu indelungatu unu teatru nationalu, care s'a fondatu pentru desvoltarea literaturii noastre dramatice si pentru vulgarisarea artilor nationale; afara de aceste mai posedemu si in alte locuri câte-va teatre prin tíera, dincóce si dincolo de Milcovu: dar nici literatur'a dramatica nu s'a pré desvoltatu, nici artile nu multu s'au vulgarisatu.

Nu este scopulu acestoru sire d'a tratá acésta cestiune mai pe largu, scrutandu cu de amenuntulu, cá ce póte fi caus'a stagnării?

Nu voiu ratecí inse, déca voiu accentuá pe scurtu, cá dupa convingerea mea, caus'a pentru care art'a noastră dramatica n'a pututu sè ia unu sboru mai innaltu, este, cá i-a lipsitu si i lipsesce spriginulu materialu.

Nu numai nu s'a facutu ceva imbunetatire pentru subsistintia teatrului nostru nationalu, dar inca si mic'a subventiune i s'a taiatu mai de totu.

Despre incuragiarea autoriloru, prin remuneratiune séu premiare, nici nu vorbescu, cáci asiá ceva la noi inca nici n'a esistatu.

E bine, sè ne mirámu dara, cá in asemenea conditiuni teatrulu nostru nu progresséza? Ba, ci din contra sè ne mirámu, cá acel'a mai esiste inca!

Si in adeveru cu totu dreptulu sunt demni de recunoscintia noastră toti actualii nostri actori, cari desconsiderandu obstaculale ce i intimpina, indiferinti'a publicului si sarcinele unei vieti pline de lipse: s'au devotatu totusi acestei cariere spinóse.

Asemene au unu titlu la recunoscintia natiunii acei putini autori romani, cari de si scieau cá lucrarea si ostenél'a lor nu se va recompensá, totusi au sacrificatu o di dóue pentru reportoriulu teatralu.

Se 'ntiege, cá in considerarea celoru espuse mai susu, numerulu acestora nu póte sè fia mare. Productele principale ale literaturii noastre dramatice originale se potu numerá pe degete. Piese originale in timpulu din urma au devenitu fòrte rare. In loculu lor se ivescu pe scena nesce imitatiuni si localisári.

Nu vreu a contestá nici meritulu acestora. Este inse unu adeveru durerosu, cá acea literatura drama-

tica, care nu produce decâtu numai localisári, se afla inca in o stare fòrte primitiva.

E bine, trebuie sè constatámu inse cu mangaere, cá celu putinu aceste localisári si imitatiuni s'au facutu cu talentu. Piese: Lipitorile sateloru, de Millo — Sgârcitulu risipitoriu, de Alessandri, — Banulu Maracine, de V. A. Urechia, — Revisorulu generalu, de P. Gradisteanu, — tóte localisate, au avutu unu succesu bunu pe scen'a romana.

Numerulu acestoru piese s'a mai adausu alalta eri cu un'a. Dlu Fridericu Damé, unu francesu, care in limb'a sa materna sustine cu multa simpathia caus'a romana, a vinitu sè imite o piesa francesa in limb'a romana. „Tiér'a si Mihnea voda,“ este o imitatiune dupa cunoscut'a piesa a lui Sardou, intitulata „Patri'a.“

Trebuie sè felicitámu pe dlu Damé, pentru acésta lucrare, cáci a facut'o cu talentu si cu multa verva. Subjetulu piesei francese este fòrte bine potrivit in epoc'a lui Mihnea Voda. Cá acel'a corespunde in cátu-va si actualitatii, de siguru nu este vointi'a dsale, cáci astu-felu lucrarea sa ar perde multu din pretiu, de óra-ce nici odata teatrulu nu póte sè servésca dreptu localu de agitatiuni politice.

Diuariele d'aice, cari s'au ocupatu d'acésta piesa — unu ce raru la noi — au tratat'o din punctu de vedere politicu alu lor. Eu desconsideru ori ce tendintia politica, si constatu cu placere, cá lucrarea e bine facuta, caracterele sunt potrivit aplicate si stílulu este elegantu, la innaltimea literaturii.

Si constatandu acésta, credu, cá voiu esprimá parerea multora, indemnandu pe dlu Damé a nu se oprí, ci a merge mai departe pe calea apucata, scriindu in viitoriu pentru scen'a romana si piese de totu originale, pentru cari — precum amu observatu — talentulu nu-i lipsesce.

Despre joculu artistiloru — aparendu fói'a dtale departe de noi — voiu scrie numai putinu. Dlu P. Veleacu a represintatu pe unu patriotu romanu, Istrate, a jucat fòrte bine; dlu Pascaly, cá Mihnea, fu intimpinatu cu multe aplause; dlu Cristescu (Radu Birzescu) si dlu Stefanu Veleacu (unu francesu) au jucat asemenea cu multu talentu, — éra dn'a Stavrescu (Elena) si-a câstigatu lauri noi in cunun'a meriteloru sale. Ceialalti inca jucara toti bine.

Publiculu n'a fostu pré numerosu.

Peste câte-va dile pies'a se va jucá éra, in beneficiulu dlui Christescu.

I. C. Zenobianu.

Curierulu modei.

Budapesta 30 martiu. Iubit'a mea! Cu cea mai adanca durere am aflatu din epistol'a ta, cá — in urmarea unei lovituri fatale a sortii — ai trebuintia de imbracamentu de doliu.

Me rogi sè-ti dau svatu in privinti'a acést'a.

E dreptu, cá in primele mominte ale durerii, candu sagét'a suferintieloru ni petrunde si strapunge anim'a, nu ni pasu multu de ori ce calitate si soiu ar fi imbracamentu negru pentru exprimerea doliului

nostru. Cu câtu e mai simplu, cu atâtu corespunde mai bine dureriloru nôstre.

In privinti'a acést'a sunt a nume niste regule. In primele dîle ale doliului, numai stofa de lana fara lucróre putemu sè intrebuinîamu, cum este casmerulu, ripsulu, crepulu englezescu, si popeline. Pentru anutimpulu mai caldu nici un'a dintre aceste stofe nu e acomodabila.

Croiulu imbracamentului de doliu sè se faca dupa moda, inse cu decoratiune câtu se póte de simpla, sè se decoreze mai alesu din stofa.

Spre peleria sè se puna unu velu lungu de crep. Peleria, conformu anutimpului, póte sè fia din postavu negru, ér candu e mai caldu, din crep.

Manusi'a négra din pele de cerbu séu glacé. Cód'a umbrelei inca sè fia négra, asemenea si ventrariulu.

Cá bijuteria numai negrulu „jet“ se póte intrebuinîa; si numai anelulu de credintia se cade a-lu purtá, altfelu de obiectu de auru nu.

Trebuie inca observatu, cá porfoiulu, tinetoriulu nostru de bilete de visite asemenea sè fia negru; la corespundintie sè intrebuinîamu harthii de epistola cu cadra négra, fara monogramu.

In timpulu mai nou doliulu se intregesce prin o batista négra, cu dóue cadre albe de unu degetu de late.

Dupa doliulu adancu urméza jumetate-doliu. Mohair negru englezescu, alpacca, popelin de metasa, taffetas, diverse stofe vargate, albe-negre, stofa négra decorata cu albu, stofa sura de lana, barége, lustre, decorate cu negru. Apoi stofe de véra de spelatu cu fondu negru si figure albe, si de fondu suru, cu figure negre.

La jumetate-doliu érn'a luàmú postavu negru séu catifea; in locu de decoratiune de crepp — panglica si pene negre cu albe; vér'a peleria négra de paie, flori negre mestecate cu albe si velu de gazír. O peleria de totu sura, séu decorata cu negru suríu, asemenea e unu imbracamentu de jumetate-doliu elegantu.

La asemenea imbracaminte purtàmú manusie sure, déca colórea principala a toalaletei e sura.

Intregitóriele imbracaminteloru de doliu sunt incretiturele negre de crepp in giurulu grumadiloru si ale maneciloru, — pe cari le putemu purtá si cu imbracaminte de jumetate-doliu la haine sure; ér la haine negre, déca semnalàmú unu jumetate-doliu, luàmú incretiture albe.

La imbracaminte de jumetate-doliu purtàmú bijuterii negre; dar si cele din otielu sunt de recomandatu.

Dumnedieu sè te mangaie!

A ta

Alesandrina.

CE E NOU?

Statu'a lui Heliade. Cetitorii nostri si-voru aduce a minte, cá la Bucuresci s'a formatu inca la an. 1872 unu comitetu pentru a redicá o statu'a lui Heliade. Dlu C. Esarcu, agintele diplomaticu alu Romaniei la Roma, fu insarcinatu cu esecutarea statuei. Bloculu statuei acuma e gata. Autorulu lui, tinerulu artistu Ettore Ferari, — precum cetimu in „Trompeta“ — l'a espusu, pentru cá inainte de a esecutá statu'a in marmora, publiculu románú sè si esprime parerea sa. Unu francesu, care a fostu in Romani'a si

a cunoscutu pe Heliade, spune, cá figur'a este fórte asemenata, si cá pos'a e naturala. Dinsulu si-manifestá inse temerea, cá clim'a Bucuresciloru nu va suferi presinti'a statueloru de marmura pe pietiele publice si si-dá opinunea, cá ar fi mai bine : sè se asiedie statu'a intr'o rotunda mare séu intr'o galeria, care s'ar poté construi alaturi de universitatea Bucuresciloru, si care ar servi de o plimbare junimei in timpu de érna. In urmarea acestoru observatiuni, si „Trompeta“ e de parere, cá n'ar trebui sè se faca cercare tocmai cu statu'a lui Heliade, care — afara de interessulu moralu — mai are si meritulu artii, cáci — precum afla din tóte partile — acést'a statu'a este o perfectiune de arte.

Maj. Sa regin'a Elisabeta va plecá la 2 martiu din Angli'a catra casa, si va petrece serbatorile Pasciloru in castelulu de la Gödölló, unde se facu multe si mari renovári.

× **Camer'a deputatiloru** a continuatu in septemana trecuta desbaterea a supra proiectulu de lege pentru organisarea fundului regescu. Dintre deputatii romani la partea generala a vorbitu parintele protopopu Constantinu Gurbanu, spriginindu guvernulu. La desbaterea speciala dlu Parteniu Cosma a propusu vr'o trei modificári, cari inse nu s'a primitu. Proiectulu fu votatu cu mare majoritate, cáci numai deputatii sasi au votatu in contra. Camer'a a amanatu siedintiele sale in 29 Martiu, pana pe dupa Pasci.

Pana unde merge netoleranti'a magiara! Unu abonantu alu nostru din Maramuresiu ni scrie aceste sire : „Ce se tine de prenumeratiunea mea la pretiuit'a fóia a dv. „Familia“, cu parere de reu trebuie sè ve comunicu, cá siefulu meu m'a consultatu, cá — déca nu voiescu a-mi periclitá viitoriulu si carier'a mea — sè nu tinu nici „Familia“, nici alta fóia romana, aici intre magiari si Romani renegati, cáci deja mai multi dintre mai marii mei me privescu de unu anti-magiaru si daco-romanistu. Dar cu acést'a nu au profitatu domnii respectivi nimica; ma din contra, au revoltatu mai tare internulu meu in contra renegatiloru si magiarismului fanaticu. Deci ve rogu tramite-ti-mi fóia in cuverta!“ La aceste sire, credemu, cá nu trebuie nici unu comentariu.

Dlu T. L. Maiorescu, precum ni spune „Trompeta“, se va duce la Berlinu cá agentu alu Romaniei.

† **Mare favoru!** Domnitoriulu Carolu a acordatu dlui Vasile Alesandri, pentru meritele literarie, medali'a Bene-Merenti clas'a I; dlui Odobescu, pentru scrierile sale archeologice, medali'a Bene-Merenti cl. I; dlui T. Maiorescu, pentru scrierile sale critice, medali'a Bene-Merenti cl. I; dlui N. Grigorescu, pentru distinsulu seu meritu in pictura, medali'a Bene-Merenti cl. II; dlui dr. C. Obedenaru, pentru publicatiunile sale statistice si economice, medali'a Bene-Merenti cl. II.

Biserica si scola.

Universitate slava. Boemii tineri ceru prin o petitiune infintiarea unei universitati slave pentru natiunea boema din Boemia, Moravia si Silezia.

Literatura.

† **Dlu P. S. Aurelianu** a inceputu sè publice o revista noua intitulata : „Economia rurala.“ Acést'a va esi de dóue ori pe luna si va tratá despre agricultura, comerciu si industrii agricole.

Dlu Iosifu Goldisiu, professoru de limb'a si

literatur'a romana la liceulu din Aradu, precum aflamu, lucra de unu timpu mai indelungatu la unu opu intitulatu „Retoric'a.“

Musica.

Adelina Patti, admirabil'a cantarétia, va dá dimpreuna cu trup'a sa italiana, dóue represintatiuni in teatrulu poporalu de aice, in favorulu celoru pagubiti prin esundare. Represintatiunea prima se va tine la 10 apr., jucandu-se „Lucia de Lamermor“, — a dóu'a in 12 apr., cu „Barbierulu de Sevilla.“ Vinitulu are sè fia enormu, càci pretiurile locuriloru sunt fòrte scumpa: o logia 60 fl., in ròndulu alu doile 50 fl., unu scaunu pe balconu 12, unu siediatu in parteru 10 fl., in ròndurile din urma 5 fl. Cu tóte aceste biletele se si vendura. Apoi mai dica cine-va, cà nu sunt bani!

Industria si comerciu.

Espositiune romana. Subcomitetulu din Sibiu alu Asociatiunii transilvane a propusut comitetulu centralu, cà la viitóri'a adunare generala din Sibiu sè se tina si o espositiune, cà la Brasiovu. Comitetulu centralu, consideranda, cà timpulu e scurtu, n'a primitu acèsta propunere.

Crinolin'n. Tóta lumea credea, cà crinolin'a a muritu pentru totu-de-una, dar s'a incelatu. Pe candu a parasitu-o sexulu frumosu, a luat-o acum amiralitatea engleza, cà sè-i serve de aperare vaseloru de resbelu contra efectelor torpiloru-pesci, inventate de d. Whitehead. Aceste torpile se misca sub apa si infigu rostrulu loru in vasulu inamicu, mai josu de linia care stà afara din apa. Amiralitatea a decisu sè 'mbrace corabi'a Thunderer, cea mai costisitóre din marin'a engleza, c'o crinolina de drugi de feru, care sè fia in acela-si timpu si resistentu si 'muetóre. Indata ce acèsta lucrare se va terminá, se va face esperientie cu torpile de sistem'a Whitehead a supra corabiei crinolinata. (Roman.)

Tribunale.

Dlu Iuliu Petricu, deputatu la camera, fu numitu jude cercnalu la judecatori'a din Bogsia montana in comitatulu Carasiu.

Feliurite.

Romani de pe la Bistritia. In Transilvania, dupa portulu romanescu din valea Hatiegului, dóra celu mai interessantu este portulu de pe la Bistritia. Ilustratiunea nóstra din nrulu presinte infatisiéza o parchia de ómeni din acele parti, dupa fotografia escelentulu fotografu Carolu Koller. Precum vedemu, portulu barbatului a perdutu originalitatea nationala; inse femei'a l'a conservatu pe deplinu. Ea ni revóca in memoria pe femeile italiene din Romagna. Imbracamentulu ei e acela-si. Éta càrp'a romana de pe capu, catriint'a, spacelulu menitu pentru desvoltarea luxului, si lantiulu din grumadi, de ordinariu din margele de sticla, dar la cele mai avute din bani de argintu si din margele adeverate, — manecile largi si cismele rosie, cari suplinescu sandalele románe.

Suvenirea mortiloru.

Dr. Ionu Dragomiru, professoru la universitatea din Bucuresci, a incetatu din viétia.

G. Cernatescu, distinsulu professoru si directoru alu liceulu nationalu din Iasi, a repausatu.

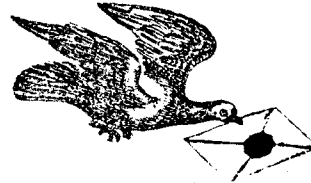
Ioanu si Iuliu Petricu, fii gemeni ai dlui deputatu Iuliu Petricu, au repausatu in Resitia la 23 martiu, in primaver'a etatii loru, ambii in aceea-si di.

Deslegarea ghiciturei de semne din nr. 5 :

Scumpa tíera si frumósa,
O! Moldova draga mea!
Cine pléca si te lasa,
E patrunsu de jale grea.
Cà, plutindu in visuri line,
Pe-alu teu sinu ca intr'unu raiu;
Dulce-i viéti'a de la tine,
Cà o dulce di din maiu. Alesandri.

Bine au ghicit'o dómnele si domnisiórele : Emilia Popu n. Marcusiu, Elena Zachariu, Sofia Cernici, Maria Rimbasiu, Amalia Lipovanu, Elena Velovanu, Iuliana Savescu, Marta Ardeleanu, Elisabeta Frundiescu, Agafia Popovicu, Cleopatra Nicolescu, Nina Popu, Amalia Crisianu, Eufrosina Popescu, Zoe Filipescu, si domnii : Petru Popovicu Ivascu, Ioanu S. Punteanu, Nestoru Opreanu.

Post'a Redactiunii.

In cimiteriu. Durere, cà si de asta-data suntemu siliti a respinge incercarea dtale. Dta nu scii sè faci nici cadentie.

Zizin. Se 'ntielege, cà vomu intreuintiá-o, càci e bine scrisa. Dar tocmái acuma nu avemu locu. Dóra in nr. viitoriu, sèu celu putínu peste 3—4 septemani vomu avé. Si pan'atunce vomu primí bucurosu si altele.

Cutremurulu de la Lisabona. Nu mai are nici unu interessu pentru cetitorii unei foi. Déca ai placere sè traduci, alege-ti unu ce mai pretiosu si mai interessantu!

O nópte din copilar'i'a mea. Pare cà ai scris'o inca atunce, càci e fòrte primitiva.

Treiluniulu jan.—mart. alu foi nóstre se va incheiá cu nrulu 13. Deci rogámu de timpuriu pe toti aceia, ale caroru abonaminte voru espirá, sè binevoiesca a le renoi pan'atunce, de cumva voiescu sè aiba fói'a nóstra si in viitoriu, càci — precum de la anulu nou incóce, asiá — si in treiluniulu viitoriu numai acelora li se va tramite fói'a, cari au platitu inainte. Onorab. publicu s'a pututu convinge, cà noi nisumu din ce in ce a satisfacé tóte dorintiele; in acestu treiluniu numerulu colaboratoriloru nostri s'a sporitu, ér ilustratiunile s'au inmultitu. Ceremu dar si noi concursulu publiculu. Rogámu pe toti amicii acestei intreprinderi, sè o recomande si altora in cerculu cunoscintiei loru. Pretiulu pe unu anu 10 fl., pe jumetate de anu 5 fl., pe trei luni 2 fl. 60 cr. Esemplare complete mai avemu din inceputulu anului. Recomandámu atentii cetitoriloru nostri si „Siedietórea“, unic'a fóia poporala romana, pe care si poporulu o intielege; pretiulu pe unu anu numai 1 fl.

Proprietariu, redactoru respundietoriu si editoriu : IOSIFU VULCANU.